

WAARSCHUWINGEN
VOOR HET EINDE

Dirk-Jan Jansen

Waarschuwingen voor het einde

Een vers voor vers uitleg van de brief van Judas

Waarschuwingen voor het einde
Een vers voor vers uitleg van de brief van Judas

Copyright © Dirk-Jan Jansen
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie 2017
OudeSporen online uitgeverij

'Tekst'.

Verwijzing

Gebruikte afkortingen

De afkortingen van de Bijbelboeken zijn als volgt:

Am	Amos	Jd	Judas	Mt	Matteüs
Dn	Daniël	Jh	Johannes	Na	Nahum
Dt	Deuteronomium	1-3Jh	1-3 Johannes	Ne	Nehemia
Ea	Ezra	Jk	Jakobus	Nm	Numeri
Ef	Efeziërs	Jl	Joël	Ob	Obadja
Es	Ester	Jn	Jona	Op	Openbaring
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	Pr	Prediker
Ez	Ezechiël	Js	Jesaja	Ps	Psalmen
Fm	Filemon	Jz	Jozua	1,2Pt	1,2 Petrus
Fp	Filippenzen	Kl	Klaagliederen	Ri	Richteren
Gl	Galaten	1,2Kn	1,2 Koningen	Rm	Romeinen
Gn	Genesis	Ko	Kolossenzen	Ru	Ruth
Hb	Hebreeën	1,2Ko	1,2 Korinthiërs	Sf	Sefanja
Hd	Handelingen	1,2Kr	1,2 Kronieken	1,2Sm	1,2 Samuël
Hg	Haggai	Lk	Lukas	Sp	Spreuken
Hk	Habakuk	Lv	Leviticus	1,2Tm	1,2 Timoteüs
Hl	Hooglied	Mk	Markus	1,2Ts	1,2 Tessalonicenzen
Hs	Hosea	Mi	Micha	Tt	Titus
Jb	Job	Ml	Maleachi	Zc	Zacharia

Inhoud

Voorwoord	11
Inleiding.....	13
Hoofdstuk 1: vers 1-7	15
Hoofdstuk 2: vers 8-16	25
Hoofdstuk 3: vers 17-25	33

Voorwoord

Zoals ik in het voorwoord aan het begin van dit boek heb aangegeven, is er een extra bijlage toegevoegd. Deze bestaat uit de vers voor vers bestudering van de brief van Judas. Waarom heb ik dit bijgevoegd? Enerzijds omdat het materiaal over de Judasbrief te weinig is voor zelfstandige uitgave. Anderzijds omdat de boodschap van deze brief mooi aansluit bij Galaten. Het is ook een brief die de gelovigen wil waarschuwen, maar dan vanuit een heel ander gezichtspunt. Waarschuwt de apostel Paulus ons voor de verderfelijke invloed van het wettische denken, Judas heeft, geïnspireerd door de Heilige Geest, meer de personen op het oog die deze en andere verkeerde invloeden in de gemeente van God willen invoeren om zo 'losbandigheid' te promoten. Judas is grimmig, fel, vermanend, maar ook vertroostend. We hebben deze brief bestudeerd in het voorjaar van het seizoen 2015 in drie avonden na de afronding van 1 Korinthiërs. In het voorjaar van 2016 heb ik dit met een andere groep nogmaals gedaan. Beide keren was dit in het Echocentrum in Harderwijk. Met de laatste groep had ik de Openbaring bestudeerd vanaf najaar 2013 (zie mijn boek 'De Komende Christus'). Op beide gelegenheden bleek hoe actueel dit kleine briefje is.

Mijn dank gaat uit naar H.L.Heijkoop ('De brief van Judas', 1978) en naar N. Lieth ('De Judasbrief', 2008) voor hun voortreffelijke verklaringen die mij tot steun zijn geweest. Verder heb ik wederom zeer veel kunnen putten uit de rijke geestelijke bronnen van stempublishing.com. Uiteraard dank ik boven alles de Heer Jezus die mij, door zijn Geest, ondanks mijn beperkte kennis, toch weer inspireert om door te gaan met Bijbeluitleg.

Voor afkortingen gelden dezelfde instellingen als in het voorwoord van dit boek. In tegenstelling tot de dikgedrukte, omkaderde Bijbelteksten in het voorgaande over de brief aan de Galaten, is deze keer niet gekozen voor de NBG vertaling van '51, maar voor de Telosvertaling die ik een stuk nauwkeuriger vind. Ik wens u veel zegen in het lezen en de bestudering van deze brief.

Dirk-Jan Jansen, augustus 2016

Inleiding

In drie hoofdstukken gaan we de brief van Judas vers voor vers bestuderen. Deze korte brief vinden we in onze Bijbel voor het boek Openbaring. Dat is, denk ik, geen toeval: voordat de 'tijd' (Op1:3) komt waarin God deze aarde gaat oordelen, waarschuwt Judas de gemeente. Hij laat zien hoe de situatie zal zijn vlak voor de wederkomst van de Here Jezus. Hij laat zien dat er verleiders binnen zullen sluipen die, met een hoge belofte van vrijheid, de zielen van mensen in zonde en losbandigheid zullen storten. Hierin lijkt de boodschap van deze brief op die van de tweede brief van Petrus. Waar Petrus de rechtvaardige regering van God t.o.v. de onrechtvaardigen benadrukt, legt Judas meer de nadruk op de afval binnen de christenheid van het geloof en de heilige wil van God. De genade van God wordt door mensen binnen de gemeente vervangen door losbandigheid. Niet openlijk, maar heimelijk in het verborgene. Johannes en Paulus schrijven ook over de afval onder gelovigen, zodat dit een ernstig thema is. In volgorde 'van kwaad tot erger' krijgen we:

- De tweede brief van Petrus: Gods oordeel over onrechtvaardigen
- De brief van Judas: De genade van God wordt veranderd in losbandigheid
- De eerste brief van Johannes: De Vader en de Zoon worden geloofchend

Hoofdstuk 1: vers 1-7

Judas is de schrijver van deze brief. Zijn naam is de Griekse vorm van Juda, wat betekent: 'Hij zal geprezen zijn'. De stam Juda is afgevallen van de levende God, zoals de eerste Judas (Iskariot) symbolisch laat zien. De Judas die deze brief heeft geschreven is een type van het herstelde Juda dat straks zijn Messias zal aannemen. Hij noemt zich een 'slaaf van Jezus Christus'. Zoals hij hier zelf aangeeft, was hij de fysieke broer van Jakobus. In de volgende plaatsen zou het over hem kunnen gaan:

1. Lucas 6:16: 'Judas, de broer (of: zoon) van Jakobus'.
2. Johannes 14:22: 'Judas, niet de Iskariot, zei tot Hem...'
3. Handelingen 1:13: 'Judas, de broer (of: zoon) van Jakobus

Vers 1a

Judas, slaaf van Jezus Christus en broer van Jakobus,

Sommige vertalingen hebben 'broer', andere 'zoon' van Jakobus. De Judas die deze brief geschreven heeft, was, als we vers 17 goed begrijpen, geen apostel, terwijl de 'Judas' uit bovenstaande verzen dat wel was. Het moet dan gaan om de persoon die in Mt13:55 wordt genoemd:

Is Deze niet de Zoon van de timmerman? Heet zijn moeder niet Maria en zijn broers Jakobus, Jozef, Simon en Judas?

Jakobus werd de leidende figuur in de gemeente van Jeruzalem (Hd12:17; 15:13; Gl2:9), zodat met de aanduiding 'de broer van Jakobus', het voor iedereen destijds duidelijk was om welke Jakobus het ging. Judas geloofde aanvankelijk niet in Jezus (Mk6:4; Jh7:5), maar na de opstanding ineens wel (Hd1:14). Waarschijnlijk was de Heer aan hem verschenen, maar zeker weten we dit niet.

Vers 1b

aan de geroepen die in God [de] Vader geliefd en in Jezus Christus bewaard zijn;

De brief van Judas kent veel drietallen (vs2, 4, 5-7, 8, 11, 16, 22-23, 25) en enkele dubbeltallen (vs9, 10, 15, 24). In dit vers worden bijv. drie kenmerken van gelovigen genoemd.

1. Geroepen

De brief heeft geen bestemming. Hij is voor alle gelovigen. Het is daarom goed eerst te weten dat we geroepen zijn door zijn liefde en macht. Dit vooral met het oog op het onderwerp van deze brief. Gelovigen zijn voor de grondlegging van de wereld gekend en geroepen met een heilige roeping door het evangelie (2Tm1:9).

En hen die Hij tevoren heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen...Rm8:30

2. Geliefd in God de Vader (andere vertalingen hebben 'geheiligd')

Het woord *agape* wordt hier gebruikt als een verleden deelwoord. We zijn geliefd en dat heeft God bewezen in het verleden door zijn Zoon voor ons te geven. Juist in een tijd van verval en geestelijke misleiding, is het heerlijk om te weten in God de Vader geliefd te zijn. De Here Jezus zei:

Ik zeg u niet dat ik de Vader voor u zal vragen, want de Vader Zelf heeft u lief. Jh16:27

Er bestaat vandaag een beweging die wordt aangeduid als de 'Vaderhart-beweging'. Zij willen gelovigen brengen onder de ervaring van de liefde van de Vader. Men moet deze liefde 'ontvangen', maar hier zien we dat we geliefd zijn. Deze beweging leidt ook de gedachten af van de Here Jezus door te

verkondigen dat deze liefde van de Vader iets hogers zou zijn dan het kennen van de Here Jezus.

3. In Jezus Christus bewaard

Doordat we in Hem bewaard zijn, naar zijn eigen gebed (Jh17:11), mogen we weten veilig te zijn voor alle gevaren. Hiermee geeft Judas al aan dat, wat voor gevaren er ook zijn in de gemeente, de gelovigen veilig in hem bewaard zijn.

Vers 2

Barmhartigheid, vrede en liefde zij u vermenigvuldigd.

Wederom een drietal:

1. Barmhartigheid

Genade ziet op de bron, de gezindheid van God. Barmhartigheid heeft betrekking op het voorzien van de behoeften van de gelovigen. Hb4:16. Wij hebben, vanwege onze zwakheden, barmhartigheid nodig! Bovendien is de tijd waarover deze brief gaat, een ernstige. Barmhartigheid is daarom nodig voor ieder individu die God dient.

2. Vrede

We hebben vrede met God (Rm5:1) en vrede van God (Jh14:27). Deze laatste is de vrede die de Here Jezus genoot door in de wil van de Vader te wandelen. Deze vrede wordt ons toegewenst (zie ook Fp4:7 en 9).

3. Liefde

Judas wenst dat de liefde die in ons hart is uitgestort meer mag toenemen tot God, elkaar en de ongelovige mensen om ons heen.

Vers 3a

Geliefden, terwijl ik alle bereidwilligheid had u te schrijven over onze gemeenschappelijke behoudenis, werd ik genoodzaakt u te schrijven met de vermaning om te strijden

Judas heeft liefde tot de gelovigen, omdat ze door God de Vader geliefd zijn. Hij voelt zich genoodzaakt om zijn brief anders te schrijven dan dat hij van plan was. De situatie is dermate ernstig dat hij nu niet gaat schrijven over 'onze gemeenschappelijke behoudenis' (alle voorrechten die ons geschonken zijn door God in Christus, waarvan we het bezit in de toekomst hebben, maar door het geloof nu al van mogen genieten) maar met de vermaning om te strijden voor het geloof. Als tegenstanders, gedreven door duistere machten, in de gemeente zijn binnengedrongen, is het nodig te schrijven over strijd. Het woord 'strijden' komt uit de vergelijking met een worstelwedstrijd (zie 1Ko9:24-27; 1Tm6:12). Deze strijd is niet de geestelijke strijd van Ef6, maar een heel andere strijd. Er is dus een strijd waartoe wij worden opgeroepen. Om niet in een verkeerde strijd te vervallen, moeten we goed kijken wat Judas nu precies bedoelt!

Vers 3b

voor het geloof dat eenmaal aan de heiligen is overgeleverd.

Wij moeten niet ergens *tegen* strijden, maar ergens *voor*, en wel voor het geloof. Het geloof is hier datgene wat in het geloof aanvaard wordt, de *inhoud* van de leer van het geloof. Deze leer is vastgelegd in de Schrift, dat is de Bijbel en heel in het bijzonder het NT. Deze leer is 'eenmaal (=voor eens en voor altijd') aan de heiligen overgeleverd' door de apostelen en de profeten:

...opgebouwd op het fundament van de apostelen en de profeten...Ef2:20

De heiligen zijn de gelovigen van de gemeente. De leer is ons toevertrouwd in het Woord van God. 'Het geloof' is geopenbaard op een bepaald moment, zegt Gl3:23. Voor die tijd was er de wet, maar toen de Here Jezus de Vader openbaarde en de Heilige Geest de volle waarheid ontvouwde, na Hd2, was er 'het geloof'. Hierin wordt ten volle zichtbaar wie God de Vader is en welke

heerlijkheid zijn Zoon heeft. Het is daarom ten diepste de leer van/over Christus:

Ieder die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, die heeft God niet. Wie in de leer blijft, die heeft zowel de Vader als de Zoon. 2Jh9

Deze leer van Christus is de leer van de apostelen (zie Hd2:42 en ook vers 17 van deze brief). We vinden deze leer in de brieven van het NT. Bovendien openbaart 'het geloof' de volle genade van God die Hij heeft bewezen op het kruis van Golgotha. Dit 'geloof' is door ons geloofd, en moet worden bewaard (zie 2Tm2:2). Paulus noemt dit de 'verborgenheid van Christus' (Ef3, Ko4) omdat dit geloof, deze leer gecentreerd is in de Persoon van Christus.

Doordat er zoveel aanvallen op het 'geloof' (Woord van God) worden uitgevoerd, roept Judas ons op 'tot het uiterste te strijden' voor dit geloof. We moeten dus bezig zijn met het positieve, en niet met de bestrijding van het negatieve. Dit strijden houdt praktisch in het geven en bezoeken van gezonde Bijbelstudie en het doorgeven aan onze kinderen de leer van de apostelen.

Vers 4a

Want bepaalde mensen zijn binnengeslopen, die van ouds tot dit oordeel tevoren opgeschreven zijn,

Toen de toestand van de gemeente over het algemeen nog gezond was, begonnen de problemen toen bepaalde *mensen* (een term die nooit voor gelovigen wordt gebruikt) binnengeslopen. Dit 'sluipen' is iets dat in het geniep, bijna onmerkbaar, is gebeurd.

Er waren echter ook valse profeten onder het volk, zoals er ook onder u valse leraars zullen zijn, die verderfelijke sekten heimelijk zullen invoeren...2Pt2:1

Hier in Judas zijn het 'mensen', in 2 Petrus 'valse leraars'. Denk aan alle 'theologen' die het Woord van God ontkrachten, of alle Bijbelvertalingen die langzaam maar zeker essentiële elementen van de waarheid verdoezelen. We zagen al eerder in dit boek het volgende citaat:

'Dat verhaal dat God zich alleen kon verzoenen met mensen krachtens het vergoten bloed van Christus, daar kan ik niet in geloven (...). De offergedachte

is een menselijke gedachte. De grootheid van God is dat hij zo'n offer niet nodig heeft'. Rob Visser, Trouw, 29 september 2015

Deze mensen blijven ongecorrigeerd hun positie als geestelijk leider behouden binnen de kerk. Christus voorspelde dit al:

Terwijl echter de mensen sliepen, kwam zijn vijand en zaaide dolik midden tussen de tarwe en ging weg. Mt13:25

Judas benadrukt niet zozeer het feit dat dit valse leraars kunnen zijn, maar schijngevolgen. Het zijn mensen, die niet opnieuw geboren zijn (zie vs19), maar die wel door hun manier van doen verderfelijke invloeden binnen brengen. Doordat de gelovigen 'sliepen' is het deels hun verantwoordelijkheid dat deze mensen, door de duivel gestuurd, konden binnensluipen. Zij kwamen als een 'engel van het licht' (zie 2Ko11:14,15). God wist dat deze mensen zouden binnensluipen. Zie ook Hd20:29v. waarin Paulus hiervoor waarschuwt. Het is niet zo dat deze mensen van eeuwigheid af tot het oordeel bestemd zijn, maar dat God van tevoren wist wie dat zouden zijn. Gods Geest heeft dit aan de mensen bekend gemaakt (zie vs14-15).

Vers 4b

Goddelozen, die de genade van onze God veranderen in losbandigheid en onze enige Meester en Heer Jezus Christus verloochenen.

Bewerende christenen te zijn, zijn het goddelozen. Uiterlijk God dienend, maar met hun werken Hem verloochend (zie Tt1:16; 2Tm3:5). Ze zijn uiterlijk verkondigers van de genade, maar in werkelijkheid volgen ze de lusten van hun hart. Dit soort 'christenen' die zijn binnengeslopen doen dit niet openlijk! Ze vermommen zich als een engel van het licht. Ze hameren op bepaalde delen van de waarheid, maar zullen nooit de gehoorzaamheid aan Gods geboden leren. Ze zullen ook altijd de 'Meester' (= 'Heerser') loochenen, door Hem niet centraal te zetten en Hem de hoogste plaats te geven in hun leer, prediking, onderwijs etc. Dit alles om hun eigen wil te kunnen doen onder een vroom uiterlijk getuigenis. Ieder mens is gekocht en daarom onder de Meester. De gemeente is daarbij ook *verlost* en dus onder het gezag van de Heer. Waar Petrus nog zegt dat zijn hun Meester verloochenen die hen gekocht heeft (2Pt2:1), zegt Judas erbij dat ze ook de *Heer* loochenen, wat een stapje erger is.

Vers 5

Ik wil u echter eraan herinneren, u die eens alles wist, dat <de> Heer, na een volk uit [het] land Egypte verlost te hebben, de tweede keer hen die niet geloofden, heeft verdelgd.

Vanaf vers 8 gaat het weer verder over deze goddelozen, die we goed moeten leren onderscheiden. Nu grijpt Judas terug op Gods handelen in het verleden, zoals dat is opgeschreven in het Oude Testament. Het gevaar was namelijk dat de gemeente zou vervallen tot een laag geestelijk niveau. Daarom roept Judas hen in herinnering wat God destijds heeft gedaan toen Hij hen verdelgde die weigerden te gehoorzamen, hoewel ze zich onder Gods volk bevonden! Ze wisten ooit alle dingen (zie hiervoor 1Jh2:21-27). Dit gaat niet over kennis, maar over de inwonende Heilige Geest die hen leidde in de hele waarheid. Hij zorgt voor geestelijk inzicht en fijngevoeligheid. We kennen de stem van de Goede Herder en dus herkennen we stemmen die vanuit een andere bron komen. Als we afdrijven van onze eerste liefde, gaan we niet meer vanuit deze liefde de geboden doen (Jh15:10), maar vanuit plichtsbesef. Judas schrijft aan hen die in deze toestand zijn! Hierin staat hij als het ware naast Paulus die de Galaten van precies dezelfde houding beschuldigde. Als de Here Jezus het enige Voorwerp voor hen was gebleven, hadden deze mensen niet kunnen binnensluipen.

Judas beschrijft drie oordelen, waarvan deze de eerste is. Zie ook 1Ko10:1-11; Hb3:7-19. Israël had, hoewel verlost en bestemd voor het beloofde land, meer oog voor Egypte dan voor de HERE (zie Nm11; 13:32-14:4). Ze bleven niet bij 'het geloof' en daarom zijn zij een voorbeeld voor ons en tevens een waarschuwing! God heeft hen namelijk in de woestijn verdelgd met uitzondering van Mozes, Jozua en Kaleb.

Vers 6

En engelen die hun oorsprong niet bewaard, maar hun eigen woonplaats verlaten hebben, heeft Hij tot [het] oordeel van [de] grote dag met eeuwige boeien onder duisternis bewaard.

Judas herinnert hen (en ons) aan een tweede oordeel: dat over engelen die 'hun eigen woonplaats verlaten hebben'. Zoals de gemeente dreigde haar oorspronkelijke staat, fundament (en dat is Christus) te verlaten, zo hebben

engelen dit ook gedaan. Wanneer dan? God heeft engelen geschapen voor een bepaalde plaats in de hemel. Dit was 'hun eigen' plaats of 'woonplaats'. Het gaat hier over een bepaalde groep engelen, die op een bepaalde manier gevallen zijn, en wel in Gn6, waar geschreven staat:

Toen de mensen zich op de aarde begonnen te vermenigvuldigen en hun dochters geboren werden, zagen de zonen Gods, dat de dochters der mensen schoon waren, en zij namen zich daaruit vrouwen, wie zij maar verkozen. Gn6:1-2

Deze handeling is de val van een bepaald soort engelen, 'zonen van God' genoemd, die zich vermengden met mensen. Hoewel niet alle uitleggers het hiermee eens zijn (zij denken meer aan de vermenging van gelovigen en ongelovigen onder de mensen), denk ik toch dat dit de juiste uitleg is. Deze afgefallen engelen worden bewaard (in de afgrond) tot de dag waarop ze hun definitieve oordeel zullen ontvangen.

Want als God engelen die gezondigd hadden niet gespaard, maar hen in de afgrond geworpen en overgeleverd heeft aan ketenen van donkerheid om tot het oordeel bewaard te worden...2Pt2:4

'Afggrond' is hier 'Tartarus'. God oordeelde engelen die hun hoge woonplaats verlieten. Zou Hij dan niet hen oordelen die de hoge waarheden aan de gemeente geopenbaard, lasteren?

Vers 7

Zoals Sodom en Gomorra en de steden daaromheen, die op dezelfde wijze als dezen hoereerden en ander vlees achterna gingen, daar liggen als een voorbeeld, doordat zij een straf van eeuwig vuur ondergaan.

Het derde voorbeeld dat Judas noemt, na Israël en bepaalde engelen, betreft de heidenwereld. Judas noemt hier niet de 'hoogte' van waaraf ze gevallen zijn, maar het oordeel en het kwaad benoemt hij wel. De 'steden daaromheen' zijn volgens Dt29:23 Adama en Zeboim. 'Hoereerden' heeft in het Grieks de gedachte in zich van 'zonder enige reserve, tot het uiterste'. Ze gingen 'ander vlees' achterna, zoals de engelen in vers 6. Hier wordt seksuele omgang van mannen met mannen bedoeld. Vandaag wordt, ook in de gemeente van God, steeds vaker een geluid gehoord alsof wij een huwelijk tussen twee mannen of tussen twee vrouwen niet mogen veroordelen. De Schrift noemt het echter

‘ander vlees’ en de homoseksuele seksualiteit ‘onterende hartstochten’ en ‘tegennatuurlijke omgang’ (Rm1:26). In Gn19 wordt vermeld dat alle mannen van Sodom hieraan meededen! Het oordeel is ‘een straf van eeuwig vuur’. Doordat bij de vernietiging van Sodom en Gomorra wordt gesproken van ‘vuur en zwavel’ doet ons dit denken aan Op20:10 waar de poel van vuur ook met deze elementen beschreven wordt. Zij liggen daar, tot op de dag van vandaag, als een voorbeeld voor hen die net zo als zij de lusten van het vlees willen volgen. Bovendien is dit ‘liggen’ ook in de Schrift opgetekend, zodat de hele geschiedenis van het oordeel over Sodom en Gomorra voor ons een voorbeeld is.

Hoofdstuk 2: vers 8-16

Deze korte brief is een indringende waarschuwing tegen binnengeslopen mensen (vs4) die de gemeente willen verwoesten. Na een tussenzin (vs5-7), waarin Judas drie voorbeelden gebruikt uit het Oude Testament, gaat hij nu verder met het beschrijven van deze personen. Als wij de stem van de Goede Herder kennen, zullen we bewaard blijven voor hun invloed!

Vers 8

Desgelijks bezoedelen ook deze dromenziens hun vlees, verwerpen wat heerschappij heet en lasteren de heerlijkheden.

In dit vers worden vier gedragingen van deze valse gelovigen beschreven.

1. 'Desgelijks', 'evenzo', op dezelfde manier als de mensen uit de genoemde voorbeelden van Judas in de verzen 5-7 verontreinigen deze 'dromers' het vlees. Er staat niet 'hun' vlees, maar gewoon 'vlees'. Het is een algemeen verderf. Deze mensen belijden God te kennen, maar met hun werken verloochenen zij Hem. Zie Titus 1:15-16.
2. Het zijn dromers. Het Woord van God is niet langer de basis, maar de verbeelding. Zie ook Jr23. Zo wordt tegenwoordig op verschillende plaatsen geleerd dat als je de gedachte uitsprekt die het eerst in je opkomt, je profeteert! Men houdt zich ook bezig met 'beelden' die van God zouden komen of 'visioenen' waarbij indruk gemaakt wordt op de gelovigen die deze dingen niet kennen. Een christen is daarentegen

geroepen tot gehoorzaamheid (zie 1Pt1:2) aan het woord van God, door de Heilige Geest.

3. Verwerpen heerschappij. Het is de geest van de wetteloosheid, die iedere vorm van gezag verwerpt. 'Ongehoorzaam aan de ouders' (2Tm3:2). Het is de geest van de democratie, waarin de mens en zijn rechten centraal staan. Men kiest zijn eigen voorgangers, oudsten, invulling van de dienst etc.
4. Ze lasteren de heerlijkheden. Zie 2Pt2:10:

vooral hen, die, begerig naar onreinheid, het vlees volgen en (hemelse) heerschappij verachten. Zulke vermetelen, vol van zelfbehagen, schromen niet de heerlijkheden te lasteren,

Wat zijn de heerlijkheden? In vers 10 is het 'wat zij niet kennen'. Het zijn de heerlijkheden van de geopenbaarde waarheid. Valse leraars lasteren deze dingen. Het volgende vers laat zien dat met 'heerlijkheden' ook machten bedoeld worden.

Vers 9

Maar Michaël, de aartsengel, durfde, toen hij met de duivel in twist gewikkeld was over het lichaam van Mozes, geen smadelijk oordeel uitbrengen, doch hij zeide: De Here straffe u!

Valse leraars lasteren de heerlijkheden, terwijl Michaël, de aartsengel, dat niet eens met de duivel deed. De gebeurtenis waar Judas hier over schrijft, is niet bekend vanuit het oude testament. Door openbaring van God heeft Judas dit opgeschreven. Michaël is de aartsengel (=de eerste, hoogste engel) van Israël en komt voor in Dn10:13, 21; 12:1; Op12:7 en in dit vers. De duivel wilde kennelijk het lichaam van Mozes hebben dat was begraven door God (Dt34). Waarschijnlijk wilde hij dit lichaam gebruiken zodat Israël het zou vereren zoals het met de koperen slang deed (2Kn18:4). Michaël liet het oordeel aan God over, maar de dwaalleraars lasteren de duivel. Ik heb diverse keren meegemaakt dat bepaalde mensen dachten een bijzondere bediening te hebben in het uitdrijven van demonen waarbij zij zeer laatdunkend over hen spraken. Laten wij hiervoor waken!

Vers 10

Zij echter lasteren al wat zij niet kennen en in hetgeen zij, gelijk de redeloze wezens, van nature weten, ligt hun verderf.

We zien voortdurend de tegenstelling tussen 'zij' en 'u', tussen de binnengeslopen valse mensen en de ware gelovigen. Zij lasteren wat zij niet kennen. 'Kennen' is hier de geestelijke kennis die de natuurlijke mens niet heeft (zie 1Ko2:14). Michaël kende de duivel, hij wist wie hij voor zich had. Deze mensen, die gedoopt zijn, deelnemen aan de diensten, kennen de heerlijkheden niet. Zie Hb6:4v. Laten we niet naïef zijn: niet iedere persoon die zich een gelovige noemt en een bepaalde vorm van Bijbelkennis heeft, is een ware christen. Het gevoel en het verstand kunnen ver gaan in het waarderen van wie God is en wat Hij heeft gedaan, hoewel de levens onveranderd blijven. Het godsdienstige Israël ten tijde van de Here Jezus is wel het beste bewijs hiervoor. Er staat nog bij dat in alles wat zij van nature weten, als een soort instinct zoals bij redeloze wezens, dat daarin hun verderf ligt. Eten, drinken, geslachtsdrift etc., daarin verderven zij zich.

Vers 11

Wee hun, want zij zijn de weg van Kaïn opgegaan, zij zijn voor de verleiding van een Bileamsloon bezweken en door het verzet van een Korach ten onder gegaan.

In dit vers gebruikt Judas weer drie voorbeelden. Er zijn, zoals ik al heb aangegeven, veel drietallen in deze brief. Er wordt een 'wee' uitgesproken over deze mensen die zich met de christelijke belijdenis bekleden, terwijl de ergste zonden in hun leven voorkomen. Judas vergelijkt ze met:

1. **Kaïn.** De 'weg van Kaïn (Gn4)' is de afval van de oude natuur. Belijdend een gelovige te zijn, wordt er gezondigd. Kaïn doodde zijn broer en ging wonen in het land Nod (Gn4:16). Nod betekent 'zonder vaderland', 'rusteloos en vluchtig'. Men vlucht weg van de Bijbelse boodschap onder het mom van christelijke religie. Het zijn mensen met een christelijke godsdienst, maar zij houden geen rekening met Gods geopenbaarde wil en haten hen die op Abel lijken.

2. **Bileam.** De *'dwaling van Bileam (Nm22)'* is voor geld, 'waarzeggerij' (vgl. Jz13:22) bedrijven onder het mom van profetie. Bileam noemde God 'de HERE mijn God' maar was een man belust op geld. Zie 1Tm6:5; Tt1:11 voor de waarschuwingen hiervoor. Het zijn hoogbegaafde leraren die met een schijn van vroomheid op hun eigen winst uit zijn, terwijl ze dwaalleringen verkondigen. Laten wij iedere prediker weren die zichtbare overdreven rijkdommen bezit.
3. **Korach.** De *'tegenspreking (Telos)'* van Korach (Nm16) is de ergste vorm van zonde van deze mensen. Het is de openlijke opstand tegen het priester- en koningschap van Jezus. Korach was een leviet, maar wilde meer. Terwijl hij zei op te komen voor het volk, was zijn eigen eerzucht het motief. We zien hier de zucht naar de macht binnen de gemeente, die zich uit in het vormen van een bepaalde klasse die boven de rest staat, terwijl men openlijk Christus verwerpt in de manier van leven. Let op de opklimming in het kwaad: de 'weg' van Kaïn, de 'dwaling' van Bileam' en tenslotte de 'tegenspreking' van Korach.

Vers 12

Dezen zijn de schandvlekken bij uw liefdemalen, zij, die zonder schroom tezamen feesten om zichzelf te weiden; wolken, die geen water geven, daar zij door winden voorbijgejaagd worden; bomen, die in de late herfst geen vrucht geven; tweemaal gestorven zijn zij en onworteld;

Judas gaat verder met de beschrijving van deze mensen, die ook een groot gevaar vormen in de gemeente van vandaag de dag. Hij noemt ze 'schandvlekken bij uw liefdemalen'. Andere vertalen 'klippen'. Deze zijn onzichtbaar onder water, maar veroorzaken wel schipbreuk! Deze mensen namen deel aan de liefdemalen, die in de begintijd van het christendom veel voorkwamen. Zoals Judas aanwezig was bij de maaltijd die de Heer met zijn discipelen hield, zo zijn deze mensen, werktuigen van satan, onder ons. Ze zijn 'zonder vrees' terwijl zij feesten met de gelovigen. Ze weiden echter niet de gelovigen, maar zichzelf. Het zijn wolken die geen water geven. Uiterlijk als leraars van de waarheid, maar innerlijk zonder leven en dus zonder vrucht, voortgejaagd door allerlei winden. Geen stabiele grond in de Christus der Schriften, maar van de ene naar de andere leer hoppend. Zie Ef4:14 voor het kenmerk van volwassen gelovigen.

Het zijn onvruchtbare mensen als bomen in de late herfst (tijd van de vruchten in het Midden Oosten), zoals Israël die een onvruchtbare vijgenboom was. Tweemaal gestorven, geestelijk dood en een eeuwige dood in het vooruitzicht, en ontworteld, geen wortels in de genade van God. Zie Ko2:6-7 voor het geworteld zijn in Christus.

Vers 13

wilde baren der zee, die hun eigen schande opschuimen; dwaalsterren. Voor hen is de donkerste duisternis voor eeuwig weggelegd.

Judas gebruikt een beeldspraak die we vaker in de Bijbel tegenkomen:

Maar de goddelozen zijn als de zee, zo opgezweept, dat zij niet tot rust kan komen, en wier wateren slijk en modder opwoelen. Is57:20

Ze schuimen hun eigen schande op terwijl het dwaalsterren zijn, niet leidende naar het licht, maar juist ervan af. 'Hun eer is in hun schande (Fp3:19)'. Er komt voortdurend dwaling uit hun mond. Gelovigen horen licht te geven als sterren (Fp2:15), terwijl ze ook de weg kunnen wijzen. De donkerste duisternis is voor eeuwig hun eindbestemming. Dit is de hel, de poel van het vuur, waarover we lezen in Op20.

Vers 14

Ook over hen heeft Henoch, de zevende van Adam af, geprofeteerd, zeggende: Zie, de Here is gekomen met zijn heilige tienduizenden,

Judas bevat een aantal opmerkelijke openbaringen, zo ook hier. Henoch (Gn5) die wandelde met God en werd opgenomen, heeft geprofeteerd over deze dwaalsterren en dat ongeveer 5000 jaar geleden! Vanaf het allereerste begin heeft God de afval in de gemeente gezien en benoemd. Judas citeert hier een apocrief boek (Henoch) terwijl de Heilige Geest deze zin gebruikt om in het Woord der Waarheid opgenomen te worden. Judas noemt hem de 'zevende van Adam af' (er was ook een andere Henoch, de zoon van Kain) wat duidt op een volmaakt type. Hij wandelde met God (Gn5:24) en 'zag' de wederkomst van de Heer Jezus als een verleden feit: 'De Here *is gekomen*...'. Deze komst is met

zijn heilige tienduizenden, wat staat voor de gemeente die met Hem zal komen (zie Ko3:4). Er staat eigenlijk 'in' dus 'temidden van' zijn heiligen. Het woord 'tienduizenden' wordt gebruikt om een ontelbare menigte te beschrijven. Hoewel er ook engelen zullen zijn bij de openlijke verschijning van de Heer, geloof ik dat het hier gaat om gelovigen die, zoals 1Ts4:13-17 ons leert, eerst opgenomen worden.

Vers 15

om over allen de vierschaar te spannen en alle goddelozen te straffen voor al hun goddeloze werken, die zij goddeloos bedreven hebben, en voor al de harde taal, die de goddeloze zondaars tegen Hem gesproken hebben.

De 'vierschaar' is een term uit Dn7 en betekent het moment van het oordeel. De goddelozen zullen worden gestraft. In dit verband zijn dit die goddelozen die zich hebben uitgegeven als gelovigen! Vier keer in dit vers staat het woordje 'goddeloze(n)'. 'Straffen' is een woord dat aangeeft dat de goddelozen hun eigen daden zullen inzien zodat ze er niets meer tegenin kunnen brengen. Er worden twee zaken aan het licht gebracht in het oordeel: de goddeloze werken van deze naamchristenen en hun woorden, welke hard zijn geweest tegen de Heer.

Vers 16

Dit zijn de morrenden, makkend om hun lot, wandelende naar hun begeerten, maar hun mond spreekt hoogdravend, als zij om des voordeels wil (de mensen) in hun gezicht vleien.

Het woord 'morrenden' komt alleen hier voor. Het duidt op niet openlijk uitgesproken ontevredenheid. Het is een vreselijk iets voor een gelovige om te 'morren'. Paulus schrijft juist dat we altijd dankbaar moeten zijn en nooit moeten mopperen of klagen (Fp2:14; Ko1:12). Het zijn mensen die ontevreden zijn over hun eigen leven, zoekend naar hogere posities of plekken in de kerk. Paulus schrijft:

Streeft niet naar de hoge dingen, maar voegt u bij de nederige. Wees niet wijs in uw eigen ogen. Rm12:16

Gods hand in hun omstandigheden zien ze niet en ze komen in opstand tegen hun omstandigheden. Ze wandelen niet naar de Geest, maar naar 'hun begeerten', zoals de ongelovigen doen. Het zijn niet perse de grove zonden, maar de subtielere, zoals het streven naar ambitie, eer, rijkdom, terwijl deze dingen het hart verraden dat hoogmoedig is. Maar hun mond spreekt hoogdravend ('gezwollen taal'). Als je naar deze mensen luistert, raak je onder de indruk van hun geestelijkheid, motieven, inzicht, kennis etc. Het zijn slaven van mensen, omdat ze anderen in het gezicht 'vleien', naar de mond praten, zodat ze er zelf beter van worden. Dit besluit de beschrijving van Judas van deze binnengeslopen valse leraars. Laat ons waakzaam zijn en dicht bij Hem leven, zodat we zijn stem beter gaan verstaan.

Hoofdstuk 3: vers 17-25

We hebben stilgestaan bij de beschrijving die Judas geeft van de binnengeslopen mensen, die de gemeente bedreigen. Deze brief heeft als thema dat er onder christenen in de eindtijd mensen zijn die afval van God en zijn Woord prediken en in hun levens een regelrechte opstand tegen zijn wil demonstreren. De situatie in de gemeente zal, vlak voor de wederkomst, niet best zijn. Hoewel er nog velen tot geloof komen, is de gemeente als een getuigenis van de genade van God vervallen tot een wereldgelijkvormig stelsel. Henoeh profeteerde al (zie vs14) over het oordeel dat zou komen over dit naamchristendom, dat wel met de mond belijdt God te kennen, maar dit met de werken verloochent (zie Titus 1:16).

Vers 17

Gij echter, geliefden, herinnert u de woorden, die vóór dezen gesproken zijn door de apostelen van onze Here Jezus Christus,

‘Gij echter’, of ‘Maar u’. Dit is het ‘overblijfsel’, de trouwe gelovigen met een liefde voor God en zijn Woord. Deze groep was in vers 1 al aangesproken als de ‘geroepenen’. Zij zijn de ‘geliefden’ (drie keer in deze brief, ook in vs3 en 20).

We zien dit ‘maar jij’-principe ook in 2Tm3:10 (Deze brief gaat ook over de eindtijd en de afval daarin). Altijd als de mens, in de wegen van God, het getuigenis heeft geruïneerd, is er een kleine groep die, door de genade van God, staande blijft in het verval. Zij, de ware gelovigen met een hart voor Christus, worden opgeroepen door Judas om de woorden van de apostelen te

herinneren. Zij spraken namens de ‘Heer’ Jezus Christus. Deze woorden zijn uitgesproken voordat het verval intrad. De apostelen hebben ons gewaarschuwd dat zou gebeuren waar Judas ook over schrijft. Hij komt dus niet met nieuwe dingen, het was al aangekondigd. Zo zien we dat Paulus aan de jonge gemeente in Thessalonika al had gesproken over de komende afval (2Ts2). Wij hebben deze woorden in het Nieuwe Testament, foutloos overgeleverd. Ten tijde dat Judas zijn brief schreef, waren de woorden van Paulus en Petrus al bekend. Later kwamen daar nog de brieven van Johannes en de Openbaring bij. Het kennen van de Bijbel is dus essentieel om staande te blijven in een tijd van verval. Deze tekst lijkt veel op 2Pt3:2, waar Petrus zijn lezers oproept om de woorden van de profeten en het gebod van de Heer in herinnering te houden.

Vers 18

dat zij tot u hebben gezegd: Aan het einde des tijds zullen er spotters komen, die naar hun eigen goddeloze begeerten zullen wandelen.

Hier citeert Judas een gedeelte uit de tweede brief van Petrus en wel 3:3:

Dit vooral moet gij weten, dat er in de laatste dagen spotters met spotternij zullen komen, die naar hun eigen begeerten wandelen,

Judas voegt het woordje ‘goddeloze’ toe. Deze goddeloze spotters zullen ‘aan het einde van de tijd’ zich manifesteren. Ze zijn altijd al in de gemeente geweest, maar in het laatste der dagen zullen zij openlijk spotten. Daarnaast is hun leven naar hun eigen begeerten, vol zonde en onheiligheid. In het Grieks staat er ‘begeerlijkheden van goddeloosheden’. Dit zijn mensen die uiterlijk een christelijke belijdenis hebben, maar in hun hart geen enkele rekening willen houden met God, terwijl ze denken wijs en geleerd te zijn. Zo zegt een bekende theoloog over de hemel en het leven na de dood:

‘De hemel bestaat wél in de verbeelding, niet in de realiteit. Net zomin als de hel een realiteit is, net zomin als de onsterfelijke ziel een realiteit is. Al deze beelden zijn uitwegen, bedacht om aan de dood te ontsnappen. In mijn boek zet ik hekken voor deze uitwegen.’ Harry Kuitert, Trouw 10-05-2007

Vers 19

Zij zijn het, die scheuringen maken, natuurlijke mensen, die de Geest niet hebben.

Er volgen nog twee beschrijvingen van deze ‘spotters’.

1. Zij maken scheuringen. Petrus zegt dat ze ‘verderfelijke sekten’ heimelijk zullen invoeren (2Pt2:1). Dit zijn leringen die één bepaalde mening centraal zetten en zo zorgen voor innerlijke afscheiding van andere gelovigen. Er is een verschil tussen een *schisma* (scheuring)’ waarbij er verdeeldheid is in de gemeente terwijl men wel uiterlijk verbonden blijft, en tussen *haireisis* (sekte) waarbij er een deel afzonderlijk samenkomt. Een sekte is een vereniging van mensen die belijden christenen te zijn, maar die verenigd zijn door een andere band dan die de Heilige Geest zelf is. Hier in deze brief gaat het om het eerste: mensen die zich afscheiden terwijl ze uiterlijk verbonden blijven met de rest.
2. Zij hebben de Geest niet, het zijn ‘natuurlijke’ mensen. Ze zijn niet opnieuw geboren en hebben de Heilige Geest niet inwonend. Ze behoren niet toe aan Christus (zie Rm8:9).

Maar de natuurlijke mens neemt niet aan wat van de Geest van God is, want het is hen dwaasheid, en hij kan het niet begrijpen omdat het geestelijk beoordeeld wordt. 1Ko2:14

Vers 20a

Maar gij, geliefden, bewaart uzelf in de liefde Gods, door uzelf op te bouwen in uw allerheiligst geloof

Judas heeft de werkelijke toestand van de christenheid van het einde beschreven opdat wij zouden weten hoe God deze dingen ziet. Er volgt weer een ‘maar gij’ om de groep aan te spreken die trouw is aan het geloof terwijl de meerderheid heeft afgehaakt. Welke hulpbronnen zijn er voor hen? Zij moeten zich bewaren in de liefde van God en wel op drie manieren:

1. Door uzelf op te bouwen in (op) uw allerheiligst geloof.
2. Door te bidden in de Heilige Geest

3. Door de ontferming van onze Here Jezus Christus ten eeuwig leven te verwachten.

Het opbouwen op het geloof gebeurt door het woord van God. Dit leren wij uit Hd20:32

En nu draag ik u op aan God en aan het woord van zijn genade, die (of: dat) machtig is op te bouwen...

‘Geloof’ is hier, net als in vs3, de inhoud van datgene wat wij geloven. Dit is de hele christelijke waarheid zoals is geopenbaard in de Bijbel. Geloof verbindt de ziel met hoe God de dingen ziet. Hij heeft de zijnen lief en door genade verbonden met zijn Zoon. Hierdoor wordt een gelovige gesterkt.

Vers 20b

en door te bidden in de heilige Geest,

Deze uitdrukking heeft niets te maken met tongentaal, zoals dit vaak wordt uitgelegd. Het bidden is een daad van afhankelijkheid. ‘In de Heilige Geest’ wil zeggen dat de gebeden geestelijke doelen hebben, door de Heilige Geest geïnspireerd. De insluipers hebben de Geest niet (vs19), maar de getrouwen bidden overeenkomstig de wil van de Heilige Geest. Deze gebeden zullen altijd zijn tot verheerlijking van de Here Jezus. Voorbeelden vinden we in Ef1:15v. En 3:14v. waar Paulus bidt om de openbaring van de Vader van Christus en van Christus zelf aan onze harten. We mogen voor alles bidden (Fp4:6), maar alleen dat wat naar de wil van God is, wordt verhoord.

En alles wat u zult bidden in mijn naam, dat zal Ik doen. Jh14:13

En dit is de vrijmoedigheid, die wij tegenover Hem hebben, dat Hij, indien wij iets bidden naar zijn wil, ons verhoort. En indien wij weten, dat Hij ons verhoort, wat wij ook bidden, weten wij, dat wij de beden verkregen hebben, die wij van Hem hebben gebeden. 1Jh5:14-15

Er is ook ‘verkeerd bidden’ (Jk4:3) om je eigen zin te krijgen. In een tijd van verval, waarin de naam van God onteerd wordt, is het nodig te bidden om geestelijke doelen te behalen, zodat Christus verheerlijkt wordt! Als er zonde is in ons leven, bedroeven we de Heilige Geest (Ef4:30) waardoor ons bidden niet in de Geest is.

Vers 21

verwachtende de ontferming van onze Here Jezus Christus ten eeuwigen leven.

‘Ontferming’ of ‘barmhartigheid’ is dat wat God geeft om ons staande te doen blijven in moeilijke omstandigheden. Wij worden opgeroepen deze te ‘verwachten’. In Tt2:13; Hd24:15; Mk15:43; Lk2:25; 12:36; 23:51 wordt dit woord ‘verwachten’ in verbinding gebracht met de komst van de Here Jezus voor de gelovigen. Wij zullen uit dit vervallen christendom weggenomen worden, zoals op meerdere plaatsen wordt vermeld in de Bijbel (1Pt1:13; Fp3:20-21; 1Ts4:15-17). Deze tekst heeft ook betrekking op de hulp die wij mogen verwachten totdat wij het eeuwige leven binnengaan.

Vers 22

En weest ook barmhartig jegens sommigen, die twijfelen,

De verzen 22 en 23 zijn erg moeilijk te vertalen vanwege de verschillen die de handschriften hebben. Er kan hier bijv. ook vertaald worden: *En sommigen die twisten, overtuigt hen van schuld*. De hoofdgedachte is dat wij onderscheid moeten maken in het omgaan met mensen. Enerzijds barmhartig en vol medelijden met hen die twijfelen, anderzijds moeten we de mensen die afgeweken zijn overtuigen van hun schuld. Als wij onszelf bewaren in de liefde van God, zijn we in staat anderen te redden of te waarschuwen. Zij die twisten veroorzaken moeten wij bestraffen. Dit houdt in dat wij geen woordenstrijd met hen moeten voeren, maar hen volkomen moeten verwerpen. Zij die twijfelen moeten wij proberen te redden.

Vers 23

redt hen door hen uit het vuur te rukken, maar weest jegens anderen barmhartig in vreze, uit afkeer zelfs van het kleed, dat door het vlees bevlekt is.

Dit vers kan een aanvulling zijn op het vorige, dan gaat het over hen die twijfelen. Het kan ook zijn dat vertaald kan worden: ‘Red anderen...’, dus betrekking

hebbend op een andere groep. Dit zijn niet de verleiders, zoals in vs22 (als de alternatieve vertaling zou kloppen), maar de verleiden. Daarom moeten wij kennis van Gods Woord hebben, zodat we de groep die op een dwaalweg is gebracht, terug kunnen leiden naar de waarheid.

Dan is er nog een derde groep, de groep waar we medelijden mee moeten hebben. Zij zijn al op de weg van het verderf en zijn niet meer te helpen. We kunnen voor hen bidden, maar dit zal met een houding moeten zijn die in grote afkeer is van hun levensstijl: hatende zelfs het kleed dat door de zonde is besmet. Wees daarom voorzichtig in het contact met dwaalleraars en afgedwaalden!

Vers 24

Hem nu, die u voor struikelen kan behoeden en onberispelijk doen staan voor zijn heerlijkheid in grote vreugde,

De brief eindigt met de blik op God. Hij kan ons voor struikelen behoeden. Wees daarom niet ontmoedigd of terneergeslagen. Als we op onszelf zien, is er weinig reden tot vreugde, maar als we op Hem zien, is er nieuwe kracht. We worden straks onberispelijk voor zijn heerlijkheid gesteld.

En Hij, de God des vredes, heilige u geheel en al, en geheel uw geest, ziel en lichaam moge bij de komst van onze Here Jezus Christus blijken in allen dele onberispelijk bewaard te zijn. Die u roept, is getrouw; Hij zal het ook doen. 1Ts5:23-24

Er staat nog bij 'met grote vreugde' of 'met vreugdegejuich'. Straks zal deze vreugde ons deel zijn, als we onberispelijk voor Hem worden gesteld. Dan zijn wij in het huis van de Vader.

Vers 25

de enige God, onze Heiland, zij door Jezus Christus, onze Here, heerlijkheid, majesteit, kracht en macht vóór alle eeuwigheid, èn nu èn in alle eeuwigheden! Amen.

Judas eindigt met een lofprijzing (Judas betekent: 'Hij zal geprezen zijn'). Het is alles 'door Jezus Christus'. God doet alles in en door Hem. Hij is onze Heiland, wat 'redder' betekent. Heerlijkheid die in Hem is en is geopenbaard op het

kruis, majesteit is zijn waardigheid, kracht is zijn middel om zich te openbaren, macht is de macht waarin God handelt. Deze lofprijzing geldt voor God vóór alle eeuwen, nu en tot in alle eeuwen. Laat dat ook vandaag onze dagelijkse houding zijn!